

נטילת לולב בשבת

5. מסכת סוכה פרק ג

יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, כל העם מוליכין את לולביהן לבית הכנסת; וכל אחד ואחד מכיר את שלו, ונטול--מפני שאמרו, אין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון של חג, בלולבו של חברו. ובשאר כל ימות החג, יוצא אדם ידי חובתו, בלולבו נשל חברו.

5 א. ירושלמי פרק ג הלכ' יא

חברייא בעון קומי ר' יונה היך מה דאת אמר (ויקרא, כג) והקרבתם אשה לה' שבעת ימים. אין שבעה בלא שבת. ודכוותה ושמתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים. אין שבעה בלא שבת. אמר לון שנייא הוא דכתיב (שם) ולקחתם לכם ביום הראשון חלק הראשון מהן. מעתה במקדש ידחה בגבולין לא ידחה. אמר רבי יונה אילו הוה כתיב ולקחתם לפני ה' אלהיכם הייתי אומר כאן מיעט ובמקום אחר ריבה. אלא ולקחתם לכם מכל מקום. ושמתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים בירושלם.

מדוע לירושלמי אסור לטלטל לולב בשבת כל ימי החג וביום הראשון מותר? השווה לסוגייתנו:

6. המשך משנה סוכה פ"ג הל' י"א

רבי יוסי אומר, יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת--שכח והוציא את הלולב לרשות הרבים--פטור, מפני שהוציאו ברשות.

6 א. ירושלמי שם:

חברייא אמרין דברי ר' יוסה שמצות עשה דוחה למצוה בלא תעשה. אמר לון ר' יוסי לא מן הדא אלא מן הדא דאמר ר' אילא ותניי תמן כך היה המנהג בירושלים אדם הולך לבית הכנסת ולולבו בידו קורא את שמע ומתפלל ולולבו בידו. נכנס לבקר את החולה ולולבו בידו. לשאת את כפיו ולקרות בתורה נותנו לחברו. הניחו בארץ אסור לטלטלו.

כיצד מסביר הירושלמי את טעמו של ר' יוסי שמי ששכח להוציא לולב לרה"ר פטור?
השווה להסבר הבבלי המובא במקור הבא:

6 ב. סוכה מא:

אמר אביי לא שנו אלא שלא יצא בו אבל יצא בו חייב המדאגביה נפק ביה אמר אביי כשהפכו

7. ירושלמי עירובין פ"ג הל' ט':

אבהו אזל לאלכסנדריאה ואטעינון לולבין בשבתא שמע ר' מימר מן מי יכול להון רבי אבהו בכל שתא. ר' יוסי מישלח כתיב להון אף על פי שכתבו לכם סדרי מועדות אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש: ולאטעינון לולב כפוכהא. והאי טטליס הלולב כפכת דהיינו קאדועי להן קוים טוב לאשון של חג כפכת האל וכיוון דמלאוויקתא האל לא חייקנין לגיחא קמא יעניכר דיל כפכות הכיכס: קמע ר' ואמר. מי ילך אללס ויודיעם כחמיה וכיוון ללו כלל קנה יכולים לידע מהי יקבע ר"ה הלכך אף כקוודעים כקניעא דיחא לא יטלו לולב כפכת:

מה בין הירושלמי לבבלי בהסתכלות על נטילת לולב בשבת?
מה הקשר למחלוקתם לעיל ביחס לתקיעת שופר בשבת?

8. ליקוטי תורה לאדמו"ר הזקן:

קיצור. ולכן נדחה תקיעת שופר משום גזרה דרבה בשבת כי בשבת נמשך מצד עצמו גילוי תענוג עליון. ומ"מ מן התורה מצוה לתקוע גם בשבת לפי שהמשכת התענוג שעי' השופר ברה"ה הוא מבחי' מובדלת מבחי' התענוג המאיר השבת:

ה אך אעפ"כ ראו חכמים משום גזרה דרבה לדחות מ"ע זו בשבת והענין כי גזרה זו היתה בזמן בית שני כנודע בגמרא שרוב הגזירות והחומרות והסיגים היו בזמן בית שני דוקא והיינו מחמת שבבית שני לא היתה גאולה שלימה כי היו מלכי עובדי כוכבים מושלים עליהם כנודע וגם אר"ל ע"פ וארצה בו ואכבד"ה חסר ה' (בחגי סימן א') שה' דברים חסרו בבית שני בראשון ארון וכפורת ונביאים כו'. והטעם לכל זה כי בית ראשון היה מבחי' ה' עילאה בינה [כמ"ש בזהר שמות (ד"ט ע"ב)] וע"ש במק"מ שפי' שגם המל' היתה אז במדרגת הבינה שהיא ה' עילאה ועמ"ש מזה סד"ה ששת ימים תאכל מצות ועיין עוד מזה במק"מ פ' תרומה דקמ"ג ע"א ע"פ שה"ש [עלמא דחירות] [ע' זר תצוה דקפ"ג סע"א ופ' אמור דצ"ב ע"ב ור"פ קרח וס"פ לך לך דצ"ה ע"ב] חירות משעבוד ע"ג והיא בחי' עלמא דאתכסיא וע"כ היה בו הארון וכפורת שהם ג"כ מבחינה זו כמ"ש בע"ש שער הארת המוחין ז"ל פ"ח וכן הנביאים הם נו"ה דאימא דוקא וכמ"ש בשער היחודים פ"א בשם התיקונים ומבינה נביאים ואינון נו"ה כו' אבל בית שני חסר בחי' ה' עילאה ולא היה בו גילוי הה' דברים שהם מבחי' ה' עילאה מפני שהי' מבחי' ה' תתאה ולכן לא היה בו חירות כו' ולכן גזרו בו חכמים כמה גזרות וסיגים שלא תהיה יניקת החיצונים משא"כ בבית ראשון בחי' עלמא דאתכסיא אין שם שליטה וממשלה לס"א כלל ומפני זה גזרו גם גזרה זו בבית שני לדחות מ"ע של תורה שלפי שחסר בו בחי' ה' עילאה דבינה אזי אין מקום מוכן לגילוי והתלבשות עונג עליון דחי"ב דא"א שלמעלה מז"ת הנמשך ע"י השופר שאינו שורה ומתלבש אלא בבניה דאצי' כנ"ל שהוא בחי' הכלי לגילוי תענוג זה וכמ"ש באריכות ולכן בשבת שבלא"ה נמשך בחי' הארת התענוג מז"ת פטור משופר כי תענוג העליון מזה דהיינו מחי"ב דא"א הנמשך ע"י השופר לא הי' נמשך כ"כ בזמן בית שני. אכן זהו במדינה אבל במקדש עצמו היו תוקעין דכתיב וזה שער השמים ופסוק זה נאמר על בהמ"ק פ' פרט שנק' שער השמים פי' כמו השער שהוא מקום פתוח לכניסה ויציאה ובו עצמו היה יכול להיות גילוי בחי' בינה דאצילות וברבות בש"ה ס"פ כמגדל דוד פי' מכוון לשבתך מכוון נגד שבתך זה בהמ"ק שלמעלה ולכן היו תוקעין בו גם בשבת אבל להמשיך גילוי בחי' בינה בכל הגבולין מבהמ"ק זה לא היה יכולת כ"כ בבית שני כמו בבית ראשון שעיקר יסודתו ושרשו היה בבחינת בינה דהיינו להמשיך בחי' בינה בכל הגבולין